

BRL 9500

Deel 03

2009-08-20

NATIONALE BEOORDELINGSRICHTLIJN

**voor het KOMO®-, respectievelijk het NL-EPBD®-procescertificaat voor
'ENERGIEPRESTATIEADVISING'**

BIJZONDER DEEL

**voor het NL-EPBD®-procescertificaat voor het afgeven van het
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN**

Vastgesteld door het CCvD van de
Stichting Kwaliteitsborging Installatiesector op 20 augustus 2009

Aanvaard door de Harmonisatie Commissie Bouw van de
Stichting Bouwkwiteit op 11 januari 2010

Bindend verklaard door de
Stichting Kwaliteitsborging Installatiesector op 15 januari 2010

**ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN**

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

Algemene informatie bij deze uitgave

Certificering volgens de delen 01 en 03 van BRL 9500 is wettelijk verplicht op grond van de Regeling Energieprestatie Gebouwen (REG).

Naar aanleiding van praktijkervaring met BRL 9500 hebben de betrokken partijen besloten dat de BRL op een aantal punten moest worden aangescherpt. Overigens wordt ook de REG bijgesteld naar aanleiding van de inmiddels opgedane ervaring.

Naar verwachting zal de nieuwe REG van kracht zijn vanaf 1 januari 2010.

BRL 9500 bestaat uit een Algemeen Deel en een aantal Bijzondere Delen voor diverse deelgebieden op het terrein van energieprestatieadviesing. Een deelgebied wordt gekenmerkt door het soort advies (bijvoorbeeld: het leveren van een energielabel, bestaande bouw) en het soort gebouw (bijvoorbeeld: woningen). Het Algemene Deel (BRL Deel 9500-00) bevat de eisen die altijd voor energieprestatieadviesing gelden, ongeacht het soort advies en gebouw.

De relevante BRL voor 'energieprestatie van gebouwen, deelgebied 'energielabel, bestaande utiliteitsgebouwen' bestaat dus uit twee delen:

- BRL Deel 9500-00 (algemene eisen), en
- BRL Deel 9500-03 (aanvullende eisen voor het energielabel, bestaande utiliteitsgebouwen).

Dit BRL Deel is opgesteld, onder begeleiding van TC 9500 van het Centraal College van Deskundigen (CCvD) van de Stichting Kwaliteitsborging Installatiesector (KBI).

INZAGEGEEXEMPLAAR

ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

INHOUDSOPGAVE		pagina
1.	INLEIDING	1
2.	REIKWIJDTE VAN HET PROCESCERTIFICAAT	1
3.	EISEN TE STELLEN AAN DE RAPPORTAGE	1
4.	EISEN TE STELLEN AAN HET PROCES	2
4.1	Vakbekwaamheid	2
4.2	Geheimhouding	2
4.3	Breedte van het advies	2
4.4	Opdracht	2
4.5	Representatieve woningen	2
4.6	Te verrichten activiteiten	2
4.6.1	Informeren opdrachtgever	2
4.6.2	Opname huidige situatie	3
4.6.3	Berekening van de Energie Index (EI)	3
4.6.4	Keuze van energiebesparingsmaatregelen	3
4.6.5	Levering van het energielabel	3
4.6.6	Levering van het maatwerkrapport	3
4.6.7	Afmelding	3
4.6.8	Bewaren van gegevens	4
4.6.9	Onafhankelijke werkwijze	4
5.	EISEN TE STELLEN AAN HET PROCESCERTIFICAATHOUDER	6
5.1	Inschrijving bij Kamer van Koophandel	6
5.2	Inloggegevens afmeldsysteem	6
5.3	Personeel	6
5.4	Hulpmiddelen en instrumenten	6
5.5	Levering van diensten	6
5.6	Geschillencommissie Energieadvies	6
6.	EISEN TE STELLEN AAN DE INTERNE KWALITEITSBEWAKING	6
7.	EXTERNE KWALITEITSBEWAKING	7
7.1	Toelatingsprocedure	7
7.2	Vervolgcontroles	7
7.2.1	Jaarlijkse organisatiegerichte inspecties (audits)	7
7.2.2	Projectgerichte inspecties	7
7.2.3	Rapportage	8
7.2.4	Sancties	8
7.3	Eisen aan de bekwaamheid van de auditor/ inspecteur van de certificatie-instelling	8
7.3.1	Auditor (organisatiegerichte inspecties)	8
7.3.2	Inspecteur (projectgerichte inspecties)	9
8.	EISEN TE STELLEN AAN HET PROCESCERTIFICAAT	10
9.	REFERENTIES	10

Bijlage 1 Model van het procescertificaat

Bijlage 2 Eisen aan de vakbekwaamheid van de 'EPA-adviseur'

ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

1. INLEIDING

Dit Bijzondere Deel van beoordelingsrichtlijn 9500 beschrijft de aanvullende eisen voor het procescertificaat voor adviesdiensten op het gebied van de energieprestatie van gebouwen:

- deelgebied 'energielabel, bestaande utiliteitsgebouwen'.

Op de certificering voor dit deelgebied is van toepassing:

- dit gehele Bijzondere Deel (BRL Deel 9500-03), en
- het Algemene Deel van BRL 9500 (BRL Deel 9500-00).

Dit Deel 9500-03 vervangt per 15 januari 2010 Deel 9500-03 d.d. 2006-12-06, inclusief Wijzigingsblad d.d. 2008-03-07.

Deel 9500-00 is eveneens op 15 januari 2010 vervangen. Beide nieuwe versies zijn met onmiddellijke ingang geheel van toepassing, met als overgangsbepaling dat houders van een certificaat op basis van de oude versies, wel moeten werken volgens de bepalingen van de nieuwe versies, maar niet voor 1 juli 2010 in het bezit behoeven te zijn van een certificaat op basis van de nieuwe versies.

2. REIKWIJDTE VAN HET PROCESCERTIFICAAT

Het certificaat heeft betrekking op diensten op het gebied van de energieprestatie van gebouwen ten behoeve van 'het energielabel, bestaande utiliteitsgebouwen'.

De dienst resulteert in een energielabel¹, waarin maatregelen worden genoemd die ter verbetering van de energieprestatie van het bestaande gebouw overwogen kunnen worden.

In deze beoordelingsrichtlijn wordt verstaan onder een 'EPA-adviseur': een persoon die voldoet aan de eisen van bijlage 2.

3. EISEN TE STELLEN AAN DE RAPPORTAGE

De procescertificaathouder levert aan zijn opdrachtgever een gecertificeerde dienst, die onder andere bestaat uit het leveren van een rapportage in de vorm van een energielabel², waarin maatregelen worden genoemd die ter verbetering van de energieprestatie van het bestaande gebouw overwogen kunnen worden. De eisen die specifiek aan de rapportage worden gesteld, zijn niet opgenomen in de BRL. Er wordt (in hoofdstuk 4) verwezen naar andere documenten.

Opmerking

Daarnaast bestaat de te leveren dienst ook uit te verrichten activiteiten. De eisen die aan de te verrichten activiteiten worden gesteld, staan in hoofdstuk 4.

¹ Zoals bedoeld in het Besluit energieprestatie gebouwen (BEG).

² Een energielabel wordt niet afgegeven door een certificatie-instelling, maar door het gecertificeerde bedrijf.

ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

4. EISEN TE STELLEN AAN HET PROCES

De procescertificaathouder levert aan zijn opdrachtgever een gecertificeerde dienst die uit een aantal te verrichten activiteiten bestaat. De te verrichten activiteiten en de eisen die daar aan worden gesteld, staan in dit hoofdstuk.

4.1 Vakbekwaamheid

De dienst wordt verricht door of onder verantwoordelijkheid van een 'EPA adviseur'.

4.2 Geheimhouding

De certificaathouder houdt tegenover derden alle gegevens geheim, waarvan hij kennis neemt als gevolg van de gecertificeerde werkzaamheden, behoudens in geval van wettelijke verplichtingen.

4.3 Breedte van het advies

Geen eisen.

4.4 Opdracht

Geen eisen.

4.5 Representatieve woningen

Niet van toepassing.

4.6 Te verrichten activiteiten

4.6.1 Informeren opdrachtgever

De procescertificaathouder stelt de opdrachtgever op de hoogte van het feit dat de gegevens die moeten worden opgenomen in het monitoringsbestand (zie verderop), zullen worden geregistreerd bij SenterNovem.

ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

4.6.2 Opname huidige situatie

4.6.2.1 *Doel van de gebouwopname*

Voor het selecteren van de in overweging te nemen verbetermaatregelen en voor het berekenen van de Energie Index van een bestaand gebouw wordt uitgegaan van standaard gebruikersgedrag, en van het gebouw en de installaties zoals aanwezig.

De procescertificaathouder gaat ter plaatse na of de uiteindelijk ter beschikkingkomende informatie voldoende basis vormt om een energielabel te kunnen opstellen dat is gebaseerd op de werkelijk bestaande situatie.

4.6.2.2 *Opname gebouw*

De procescertificaathouder voert de gebouwopname uit volgens hoofdstuk 6 van ISO 75.1 [1].

4.6.3 Berekening van de Energie Index (EI)

De procescertificaathouder bepaalt de Energie Index (EI) van het bestaande gebouw volgens hoofdstuk 3 van ISO 75.1 [1].

4.6.4 Keuze van energiebesparingsmaatregelen

Volgt uit de eisen aan het energielabel (zie 4.6.5).

4.6.5 Levering van het energielabel

De procescertificaathouder levert aan de opdrachtgever een energielabel, dat voldoet aan hoofdstuk 2 van ISO 75.1 [1] en een ingevuld opnameformulier.

Dit doet hij pas nadat hij het energielabel heeft afgemeld.

4.6.6 Levering van het maatwerkrapport

Niet van toepassing.

4.6.7 Afmelding

De procescertificaathouder meldt de vaststelling van het energielabel en de vastgestelde Energie Index (EI) elektronisch bij de beheerder van het landelijke gegevensbestand van energieprestaties van gebouwen.

De gedetailleerde karakteristieken van het monitoringbestand (formats e.d.) worden gepubliceerd door de beheerder van het landelijk gegevensbestand.

Opmerking

Volgens de Regeling Energieprestatie Gebouwen (REG) mag een energielabel pas worden afgegeven na afmelding (door de EPA-adviseur) aan een door de Minister van VROM aangewezen instelling. SenterNovem is daarvoor aangewezen.

ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

Het landelijke gegevensbestand van energielabels van gebouwen draagt de naam 'Energietabelregistratiesysteem'.

Elke energietabel krijgt van SenterNovem een eigen afmeldnummer. Dit nummer wordt op het energietabel afgedrukt. Ook wordt op het energietabel de opnamedatum vermeld. De opnamedatum is de dag waarop de voor het tabel te gebruiken gegevens worden vastgesteld. Het energietabel is vanaf de afmelddatum geldig tot maximaal 10 jaar na de opnamedatum.

Bij de afmelding wordt het monitoringsbestand geupload.

De 'Handleiding Afmelden Energietabel' staat op de website van SenterNovem (www.senternovem.nl).

Het landelijke gegevensbestand biedt ondersteuning aan procescertificaathouders (EPA-adviseurs) en certificatie-instellingen. De beheerde gegevens zijn slechts toegankelijk voor zover de vereiste bescherming van privacy dat toestaat.

De energieklassen zijn ontsloten via Kadaster-on-line

4.6.8 Bewaren van gegevens

De procescertificaathouder houdt voor elk project een projectdossier bij.

Het projectdossier bevat in elk geval:

- de schriftelijke opdracht (bevestiging), indien van toepassing,
- een kopie van het aan de opdrachtgever geleverde energietabel,
- het ingevulde opnameformulier en de invoer file,
- overige vastgelegde informatie die is gebruikt voor het opstellen van het energietabel, zoals foto's en dergelijke,
- de elektronische bestanden van de uitgevoerde energieprestatieberekeningen, en
- als er klachten zijn alle correspondentie in verband met die klachten.

De procescertificaathouder moet het projectdossier tot tien jaar na afronding van de opdracht bewaren.

De procescertificaathouder bewaart het computerbestand waarmee het rapport tot stand is gekomen tot tien jaar na afronding van de opdracht.

4.6.9 Onafhankelijke werkwijze

Bij het verrichten van de dienst mag de certificaathouder niet afwijken van de volgens dit hoofdstuk voorgeschreven werkwijze. Niet als de opdrachtgever daar uitdrukkelijk om zou vragen, maar ook niet als de certificaathouder zou menen dat afwijkingen van de volgens dit hoofdstuk voorgeschreven werkwijze in het belang zouden kunnen zijn van de opdrachtgever.

**ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN**

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

Opmerking

De eisen van dit hoofdstuk zijn speciaal gericht op reproduceerbaarheid van het energielabel. Denk aan het voorgeschreven opnameprotocol, zoals vastgelegd in ISSO 75.1, de voorgeschreven geattesteerde software volgens BRL 9501 en het automatisch genereren van het energielabel met standaard adviezen met behulp van de beschikbaar gestelde labelsoftware.

Afwijkingen zouden de reproduceerbaarheid aantasten.

INZAKE EXEMPLAAR

**ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN**

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

5. EISEN TE STELLEN AAN HET PROCESCERTIFICAATHOUDER

5.1 Inschrijving bij Kamer van Koophandel

Geen aanvullende eisen.

5.2 Inloggegevens afmeldsysteem

Geen aanvullende eisen.

5.3 Personeel

Geen aanvullende eisen.

5.4 Hulpmiddelen en instrumenten

De procescertificaathouder beschikt over de in paragraaf 6.2 van ISSO 75.1 [1] genoemde instrumenten.

5.5 Levering van diensten

Geen aanvullende eisen.

5.6 Geschillencommissie Energieadvies

Geen aanvullende eisen.

6. EISEN TE STELLEN AAN DE INTERNE KWALITEITSBEWAKING

Geen aanvullende eisen.

**ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN**

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

7. EXTERNE KWALITEITSBEWAKING

7.1 Toelatingsprocedure

In het kader van het toelatingsonderzoek controleert de certificatie-instelling twee energielabels voor verschillende opdrachtgevers.

De totaal te besteden tijd bedraagt 8 uren.

De te besteden tijd heeft slechts betrekking op onderzoek en verslaglegging, dus niet op reistijd en overige tijd nodig voor het volledig behandelen van de aanvraag³.

Opmerking

Als de certificatie-instelling terug moet komen, bijvoorbeeld omdat de tekeningen op een andere plaats liggen (bij de opdrachtgever), dan heeft dat invloed op de te besteden tijd die niet meetelt in de genoemde totaal te besteden tijd.

7.2 Vervolgcontroles

7.2.1 Jaarlijkse organisatiegerichte inspecties (audits)

Geen aanvullende eisen.

7.2.2 Projectgerichte inspecties

Elk jaar controleert de certificatie-instelling een aantal projecten. Het aantal uren dat de certificatie-instelling ten minste besteedt aan de jaarlijkse projectgerichte controles en het aantal door de certificatie-instelling te controleren energielabels dienen niet minder te zijn dan de in de volgende tabel gegeven waarden, afhankelijk van het aantal afgegeven energielabels op jaarbasis.

Projectgericht onderzoek					
Aantal energielabels, (op jaarbasis)			Omvang (uren)	Aantal te controleren energielabels waarvan ook in het werk	
1	tot en met	10	8	2	1
11	tot en met	50	16	4	2
51	tot en met	100	32	8	4
voor elke volgende klasse van 100			+16	+4	+2

De te besteden tijd heeft slechts betrekking op onderzoek en verslaglegging, dus niet op reistijd en overige tijd nodig voor het volledig behandelen van de aanvraag.

Ten minste de helft van de controles heeft betrekking op afgeronde projecten.

³ De wijze van behandeling voldoet aan NEN-EN 45011.

ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

De controle op afgeronde projecten vindt plaats binnen 16 weken na de afmelding van het energielabel.

De te onderzoeken projecten worden door de certificatie-instelling aselekt aangewezen of op basis van representativiteit.

Opmerking

De certificatie-instellingen kunnen uit het Energielabelregistratiesysteem van SenterNovem informatie krijgen over de energielabels die door hun certificaathouders zijn afgemeld.

Met representatief is hier bedoeld 'representatief voor de gebouwen die de energielabelaar onder handen heeft (gehad)'.

De bedoelde controles vinden plaats binnen een half jaar na afgifte van het energielabels. Per half jaar wordt ten minste één project achteraf gecontroleerd.

7.2.3 Rapportage

Geen aanvullende eisen.

7.2.4 Sancties

Indien bij enig van de jaarlijks te controleren projecten één of meer ernstige fouten (kritieke afwijkingen) worden geconstateerd⁴, voert de certificatie-instelling een extra aantal projectcontroles uit, gelijk aan maximaal 50 % van het normale aantal jaarlijkse projectcontroles. Het toe te passen percentage wordt door de certificatie-instelling bepaald in relatie tot de beoordeling van de aard van de afwijking. De bedoeling van de extra controles is om vast te stellen of er sprake is van een structurele fout. Indien dat het geval blijkt te zijn, wordt het procescertificaat ingetrokken of opgeschort.

Als ernstige fout (kritieke afwijking) wordt ten minste aangemerkt:

- fouten waardoor de in het energielabel opgegeven waarde van de Energie Index bestaande bouw meer dan 8 % afwijkt, als percentage van de waarde die is vastgesteld door de certificaathouder.

7.3 Eisen aan de bekwaamheid van de auditor/ inspecteur van de certificatie-instelling

7.3.1 Auditor (organisatiegerichte inspecties)

Een auditor heeft een diploma 'Energielabel Utiliteitsbouw'.⁵

⁴ Los van de hier beschreven sanctie levert de certificaathouder aan de opdrachtgever een gecorrigeerd energielabel en corrigeert hij de afmelding.

⁵ De datum waarop deze eis van kracht wordt, is door het CCvD van KBI vastgesteld op 1 november 2009.

**ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN**

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

7.3.2 Inspecteur (projectgerichte inspecties)

Een inspecteur heeft een diploma 'Energietabel Utiliteitsbouw'.⁵

INZAGGE EXEMPLAAR

**ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN**

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

8. EISEN TE STELLEN AAN HET PROCESCERTIFICAAT

Een model van het procescertificaat is opgenomen in bijlage 1.

De lay-out van het procescertificaat moet voldoen aan de eisen van de houder van het merk teken, Stichting Bouwkwiteit (www.bouwkwiteit.nl).

9. REFERENTIES

[1] ISSO 75.1 'Energieprestatieadvies utiliteitsgebouwen. Energielabel, oktober 2009.

INZAGGE EXEMPLAAR

**ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN**

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

Bijlage 1 Model van het procescertificaat

NL-EPBD[®] procescertificaat

Naam certificatie-instelling
Adresgegevens

LOGO van
Certificatie-
instelling

nummer
uitgegeven:

energielabel, bestaande utiliteitsgebouwen

NAAM procescertificaathouder

Verklaring van (ABC) <<(ABC) staat voor de certificatie-instelling>>

Dit procescertificaat is op basis van BRL 9500 Deel 00 d.d. in combinatie met BRL 9500 Deel 03 d.d. afgegeven door (naam CI) conform het (hiervoor van toepassing zijnde certificatiereglement van naam CI).

(Naam CI) verklaart, dat het gerechtvaardigd vertrouwen bestaat, dat de door de procescertificaathouder verrichte werkzaamheden met betrekking tot de energieprestatie van bestaande utiliteitsgebouwen zijn uitgevoerd volgens de in hoofdstuk 4 van bovengenoemde BRL Delen vastgestelde specificaties.

(Naam CI) verklaart, dat met in achtneming van het bovenstaande de door (naam certificaathouder) afgeleverde energielabels voor utiliteitsgebouwen voldoen aan de eisen van het Besluit Energieprestatie Gebouwen.

Voor (naam CI)

....., directeur

Gebruikers van dit procescertificaat wordt geadviseerd om bij (naam CI) te informeren of dit document nog geldig is.

® is een collectief merk van Stichting Bouwkwaliiteit

**Beoordeeld is:
kwaliteitssysteem
en proces**

Periodieke controle

ENERGIEPRESTATIE ADVISERING
BIJZONDER DEEL
ENERGIELABEL, BESTAANDE UTILITEITSGEBOUWEN

Nationale Beoordelingsrichtlijn Deel 9500-03 d.d. 2009-08-20

Bijlage 2

Eisen aan de vakbekwaamheid van de ‘EPA-adviseur’

Een ‘EPA-adviseur’ heeft:

- ten minste een werk- en denkniveau overeenkomstig een hogere beroepsopleiding, en
- een diploma ⁶ ‘Energie label Utiliteitsbouw’.

Verder beschikt een ‘EPA-adviseur’ over de volgende vakbekwaamheden:

- hij/zij is in staat om volgens de voorschriften van de BRL een opname te maken van de bouwkundige schil en de installaties van een utiliteitsgebouw waarvoor het energielabel moet worden opgesteld.
- hij/zij is in staat om volgens de voorschriften van de BRL op basis van gegevens uit een opname de Energie Index (EI) van een utiliteitsgebouw te berekenen.
- hij/zij is in staat om volgens de voorschriften van de BRL een energielabel voor een utiliteitsgebouw op te stellen.
- hij/zij is in staat om volgens de voorschriften van de BRL te beoordelen of de door de gebouweigenaar verstrekte informatie overeenkomt met de werkelijke situatie.
- hij/zij is in staat om te beoordelen of hij/zij voldoende heeft aan de informatie die hij/zij ontvangt van een medewerker van de certificaathouder of de gebouweigenaar, gelet op de aard van de informatie en de bekwaamheid van de medewerker.

⁶ De datum waarop deze eis van kracht wordt, is door het CCvD van KBI vastgesteld op 1 november 2009.
